

Az Eperjesi-Miskolci Evangélikus Jogakadémia története és szellemi öröksége

Írta: Dr. habil Szilágyi János Ede,
egyetemi docens, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar

1665-ben a felső-magyarországi rendek a „*Tarva-parti Athénban*”, vagyis Eperjesen kollégium elnevezés mellett határoztak a magasabbfokú evangélikus tanintézet felállításáról, amely működését 1667-ben meg is kezdte. Az Eperjesi Collegiumban már a kezdetektől folyt jogi oktatás, önálló jogakadémiává azonban csak később szerveződik. A trianoni békediktátumot követően a jogakadémia 1919-ben Miskolcra költözik, s ezzel Miskolc város első (!) felsőoktatási intézménye lesz a „*Tiszai Ág. Hitv. Evangélikus Egyházkerület Miskolczi Jogakadémiája*” néven. Az épülete a mai miskolci városházában volt, illetve ezzel párhuzamosan rövid ideig a Zenepalotában is. 1949-ben a kommunista diktatúra megszünteti a jogakadémiát. A miskolci jogi oktatás 1980-ban indul újra a szintén Felvidékről – egy soproni kitérő után – Miskolcra érkező Selmeci Akadémia jogutód intézményében. A rendszerváltást követően, 1991-ben *Novotni Zoltán* dékán, magánjogász professzor és *Zlinszky János* római jogász professzor köt egy megállapodást az Evangélikus Teológiai Akadémiával, amelyben a miskolci jogi kar immáron mint az eperjesi-miskolci jogakadémia „szellemi örököse” szerepel. 2016-ban az Országos Evangélikus Egyház a Miskolci Egyetem jogi karát megerősíti a szellemi örököségi státuszában. A megállapodást ünnepi tanúként *Boleratzky Lóránd*, a miskolci jogakadémia egykori hallgatója és tanára (!) szentesítette.

Az Eperjesi Evangélikus Collegium és utódintézményeinek küldetése

„*Legyen ez az intézmény a Mindenható Isten tiszteletének temploma, az igaz tudományok universitasa és a hazaszeretet bevezetetlen vára örök időken át!*”

Részlet, Eperjesi Collegium 1665-ös Alapító Okirata

Az Eperjesi-Miskolci Evangélikus Jogakadémia példaképei és jelképei

Az akadémisták kiemelten ápolták számos történelmi személyiség emlékét. Ezek közül kiemelkedtek azok, akik kapcsolódtak is a jogakadémiához. Így az egykori eperjesi collegiumi diákok (!), *Thököly Imre* fejedelem és *Kossuth Lajos* emlékét, valamint a jogakadémia nagy pártfogójának, a Dessewffy-családnak híres mártírját, *Dessewffy Arisztid* grófot, az „*Aradi Tizenhárom*” egyikét is hasonlóan tisztelték, s akinek híres portréja, Than Mór alkotása, a miskolci jogakadémia dékáni szobáját is díszítette.

Dessewffy Arisztid portréja (Than Mór festménye)

A '48-'49-es forradalom és szabadságharc – amelyben szinte mindegyik (!) jogakadémista részt vett – hőseinek tiszteletére rendezték meg az első „*Jogász Márciusokat*” is, amely hagyományt a mai napig folytatják a miskolci joghallgatók is. A szabadságharcok (Thököly, Rákóczi, 1848-49) emlékének tudható be az is, hogy a diákság emellett előszeretettel gyakorolta a *szablyavívást* és a *lövészetet* is (Miskolcon például a máig legsikeresebb olimpikon édesapjától, id. *Gerevich Aladártól* vettek heti több alkalommal vívóleckéket!).

Az Eperjesi Collegium fakultásainak közös jelképe egy, a '48-as szabadságharcot megjárt, vérrel festett és tűzben megtépázott zászló volt, amely jelképet 1906-ban – a Jogakadémia önálló szimbólumaként – egy (a képen látható) zászlóval egészítették ki. A Jogakadémia zászlajának két oldala van, amely oldalakra annak készítői az utánuk követőknek megírták, hogy egy eperjesi jogakadémistának miért érdemes élni, és miért meghalni.

A képen látható zászló béke oldalán *Hungária* látható a *Szent Koronával* és a következő olvasható:

„*Békében: Jog[ért], Törvény[ért], Igazságért!*”

A zászló harci oldalán a következő olvasható:

„*Harzban: Istenért, Hazáért, Szabadságért!*”

Az eperjesi akadémisták, és későbbi miskolci követőik sorsa azt bizonyítja, hogy a magyar történelem sorsfordító pillanataiban tartották is magukat e fogadalmukhoz.

Az eperjesi Joghallgatók Testületének Miskolcra átmentett zászlaja.

A Miskolci Evangélikus Jogakadémia oktatói

Az Eperjesi Collegiumban már a kezdetektől folyt jogi oktatás, és korának számos híres jogtudósa tanított a Collegiumban illetve a később önállóvá vált Eperjesi Evangélikus Jogakadémián. Ezek közül nehéz bárkit is kiemelni – *közülük több oktató eredeti portréja is megtalálható a mai Kari Tanácsstermünkben (!)* –, ezért inkább érdekességként említjük a következőket:

Pankrátius Mihály, a kollégium első rektora (!) és az első magyarországi közjogi tankönyv szerzője, *Berzeviczy Albert*, aki hosszú időn (1905-1936!) keresztül volt az MTA elnöke,

Moór Gyula, jogbölcselelő, országgyűlési képviselő, az MTA elnöke,

Csengey Gusztáv, „az utolsó kuruc”, a „Ballag már a vén diák” magyar szövegének megalkotója

A Miskolcra költözött jogakadémia oktatói közül szintén csak néhányat emelünk ki:

Két legendás vezető. Mikler Károly a jogakadémia utolsó eperjesi és az első miskolci dékánja (1903-1923), egyházjogász, akinek tevékeny szerepe volt abban, hogy a jogakadémia végül Miskolcra költözött. A fiatalok tehetséggondozásának mintaképe. Utódjának, *Bruckner Győzőnek* dékáni tevékenysége (1923-1944) szinte teljesen lefedte a jogakadémia miskolci szakaszát. Bruckner első élvonalbeli jogtörténész, akadémikus (!), aki nem pusztán a három évtizedes dékáni tevékenységével vívta ki az akadémia minden tagjának elismerését, hanem igazi atyai pártfogója volt minden akadémistának. Az akadémisták szeretete és tisztelete vette körül, s ezért nem véletlen, hogy kedvenc nótája a „*Gyöngye violának letörött az ága*” kezdetű kuruc-nóta vált a miskolci jogakadémia egyfajta himnuszává. Nevét emléktábla őrzi az egykori Miskolci Jogakadémia épületén (a Miskolci Városházán), és Miskolcon utcát is neveztek el róla.

Máig ható legendák az oktató karból. Zsedényi Béla: miskolci alkotmányjogász professzor, kitűnő szónok és politikus, az Ideiglenes Nemzetgyűlés elnöke, a kommunizmus idején halálra kínzott mártír. Nevét utca viseli Miskolcon. *Pólay Elemér*: római jogász professzor, akinek társszerzőségben írt tankönyvének átdolgozását a mai napig használják az országban, s Miskolcon is.

A jogakadémiai szellem őrzői. Novák István polgári perjogász, az utolsó jogakadémiai oktatók egyike. A miskolci jogász oktatás újraalapításának ötletadója (!) és úttörője az 1970-es években, aki később részt vállalt a Miskolci Egyetemen folyó jogászképzésben is, egyúttal az ÁJK ékkövének, a Deák Ferenc Doktori Iskolának tagja lett, mely tevékenységeiért a Miskolci Egyetem díszdoktorai

közé választották. Az eperjesi-miskolci diákhagyományok kompilátora. *Boleratzky Lóránd*, egyházjogász, a miskolci jogi kar utolsóként kinevezett oktatója, akinek a jogakadémia megszűntetését követően fel kellett hagynia az oktatói pályával. A rendszerváltás után ismét bekapcsolódik a tudományos életbe. A Miskolci Egyetem díszpolgáraként a mai napig segíti karunkat a jogakadémia történetének feltárásában. Még hallgatóként az 1941-es miskolci jogakadémiai jogászbál szervezőbizottsági tagja volt; 2017-ben pedig elvállalta a Tradicionális Miskolci Jogászbál tiszteletbeli fővédnökségét is.

Hagyományok

„*Az eperjesi diákélet a selmecivel vetekedett?*”

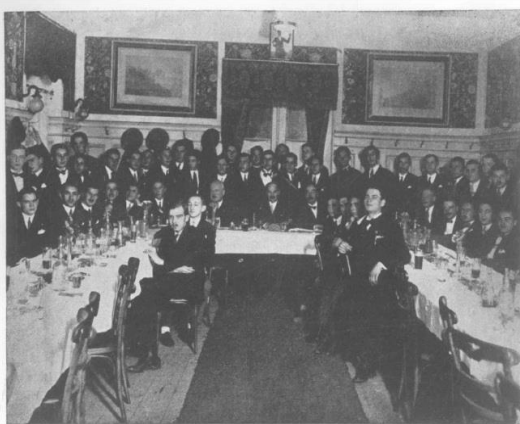
részlet Bruckner Győző dékáni székfoglaló beszédéből, 1923

„*Az eperjesi hagyomány, én szerintem, a szinte felfokozott hazaszeretet volt?*”

részlet Boleratzky Lóránd interview, Eperjesi-Miskolci Ev. Jogakadémia (1919-49), 2015

A 2016-os egyházi-egyetemi megállapodással a miskolci joghallgatók az eperjesi-miskolci jogakadémia diákhagyományainak evangélikus egyház által is elismert hordozói lettek. E hagyományok egyház és egyetem által, a szerződésben is elfogadott gyűjteménye, kiindulási alapja Novák István „*Az eperjesi-miskolci jogászfűjság diákélete?*” c. 500 oldalas, 1941-es munkája.

Az eperjesi diákhagyományok ápolásában meghatározó szerepe volt a *diáktársaságoknak* (Miskolci Jogászhallgatók Testülete, Werbőczy Bajtársi Egyesület, etc.). A hazaszeretet jegyében számos történeti személyről megemlékeztek a legkülönbözőbb formákban (színdarabok, esszék, ünnepi megemlékezések, etc.); lényegében külön *kultusza* (!) volt Thökölynek, Rákóczinak, Aradi Vértanúknak, Kossuthnak. A *diáknóták* óriási szerepet töltek be az eperjesi diákhagyományokban is; Sereg Péter kutatómunkájának hála, Ujj Lászlótól (egykori jogakadémista) tudjuk, hogy a jogakadémistáknak is volt maguk által írt „daloskönyvük”. Novák István könyvében maga is utal több közkezdvelt nótára („*Nem ütök a jogászt agyon?*”). Számos zártkörű és nagy nyilvánosság előtt is nyitva álló *rendezvényt* szervezett a jogászfűjság Miskolcon, akiket városunkban a „*társadalmi élet kovászájának*” tituláltak. Ezek közül kiemelendő az eperjesi *szalamanderrel egybekötött ballagás* (!) a városházától (a végzős középiskolásokkal, a menetnek van komoly és humoros része is, igazi karneváli jelleggel!). A jogakadémisták által szervezett eperjesi-miskolci *jogászbálok* máig Magyarország legrégebbi báljai közé tartoznak (1837-től már biztosan szerveztek); ma ezek folytatása a karunk által társ-szervezett „*Tradicionális Miskolci Jogászbál?*”. A zártkörű rendezvények az informális „*poharazgatásoktól?*”, professzorok részvételével zajló „*ismerkedési estekig?*” terjedtek. A közösségi élet fontos részei voltak a *közös istentiszteletek*, és a mai TDK-nak megfelelő „*vitaestek?*” is.

A Miskolci Joghallgatók Testülete ismerkedési estje
1930 október hónapban.